

Következésképp: Nem szabad, hogy az erdőfenntartási alap oly nagy tartalékokkal rendelkezék, amiből a javasolt állománycsere nagy területen elvégezhető.

*

A Polner Antal cikkében feltett kérdés vizsgálata messzire vezetett: Helyesen használjuk-e fel az erdőfenntartási alapunkat? Mennyit szabad abból megtakarítani, tartalékolni a cikkben vázolt célokra? Ezekre pontosan megfelelni már nem lehet e hozzászólásom feladata.

A cikkben feltett kérdésre tehát az eddigi fejtegetések szerint a következőket felelhetem:

1. Beruházási keretet nem remélhetünk a tölgy fiatalos állománycsere-jére.
2. Az erdőfenntartási alapból esetleg meg lehetne valósítani, de előtte feltétlenül *elsőbbséget kell, hogy élvezzen* a dombvidéki rontott erdők, a talajvédelmi feladatukat betölteni már nem tudó „véderdők” felújítása. *Elsőbbséget kell, hogy élvezzenek* már csak azért is, mert ezek — kitermelesükkor — *gyarapítják is az erdőfenntartási alapot*, nem csak fogyasztják azt.

Ha mindehhez még hozzászámítjuk az állománycsere sikerében rejlő bizonytalanságokat (jeges ár, vadkárosítás, talajviszonyok kedvezőtlenebb volta), amik a befektetés hatékonyságát csak csökkenthetik, a mérleg inkább a „nem érdemes” oldalra billen.

Hogy ezek után mégis jutna-e anyagi erőnk a cikkben tervezett állománycsere-re, arra vonatkozó további tanulmányokat — azt hiszem, mindnyájan — szívesen olvasnánk a lapban.

Mindezek után nagyon értékesnek kell tartanunk Polner Antal tanulmányát, mert az ilyen gazdasági elemző munka során bizonyára fogunk találni olyan területeket, olyan beruházásokat és felújításokat, ahol a rendelkezésünkre álló gazdasági eszközöket még hatékonyabban használhatjuk fel.

Maggazdálkodásunk korszerűsítése

DR. MARJAI ZOLTÁN

A maggazdálkodás feladata az, hogy a népgazdaságot jó örökletes tulajdonságú, elegendő mennyiségű, jó minőségű és olcsó vetőmaggal lássa el. Maga a maggazdálkodás pedig *számos mozzanatból álló komplex tevékenység, amelyben a részletek egymással összefüggésben, kölcsönhatásban állnak és egységes rendszert alkotnak*. Egyik részlet sem korszerűsíthető komoly mértékben anélkül, hogy a többit is meg ne mozgatnánk. Ha ezt az alapvető tételt figyelmen kívül hagyjuk, minden munkánk kárbaveszhet.

A magtermelés bázisai jelenleg a magtermelő állományok, amelyek kijelölése azzal a céllal történt, hogy a genetikai minőség javuljon. Ezt a célt a magtermelő állományok egy részében nem sikerült és előreláthatóan nem is sikerül elérni, mert *a magot állományban levő állófákról begyűjteni gyakorlatilag nem lehet*. Felmérésünk szerint pl. az erdeifenyőnek 20%-a, a feketefenyő magnak 60%-a származik kétséget kizáróan magtermelő állományokról. E jelenség oka az, hogy az állományban levő magas fákról a magbegyűjtés technikailag megoldhatatlan. Állományba csak könnyű famászó felszerelések vihetők be, amelyek alkalmatlanok a korona kívülről történő megközelítésére, ami pedig feltétele

a teljes termés begyűjtésének. Könnyű felszerelések használata esetén Messer szerint a magtermésnek átlag 40%-a marad a fán. A technikai megoldhatatlanság abból is adódik, hogy az álló fáról szedett évi magszükséglet begyűjtéséhez 1028 betanított, fáramászó szakmunkásra lenne szükségünk (63 400 kg mag; 61 710 munkanap, 60 napos begyűjtési idő). Meggyőződésem, hogy jelenleg még tizedrészével sem rendelkezünk és ezt a megoldást egyrészt illuzórikus erőltetnünk, másrészt nem is emberséges.

A fenti okokból kifolyólag a *magtermelő állományokról át kell térnünk a plantázs rendszerű magtermelésre*, ahol a termelés mesterségesen, ritka hálózatban telepített oltványokon történik. A plantázs rendszer nemcsak a begyűjtés lehetővé tétele szempontjából szükséges, hanem azért is, mert ebben a genetikai szempontok jobban és biztosabban érvényesíthetők, mint a magtermelő állományokban. Ezek kijelölése ugyanis a fenotípus alapján történt, s ennél fogva egyes törzsek, de akár az egész állomány is rossz örökletes tulajdonságú lehet. A plantázsokba kezdetben a magtermelő állományok legszebb egyedek, a törzsfáknak az oltványai kerülnek, azaz a kiindulási anyag kétszer szelektált. Később pedig utóvizsgálattal ellenőrzött (háromszor szelektált) elitfák oltványaival dolgozunk, valamint a nemesítés által előállított hibridekkel.

A ritka hálózatú ültetvény azonban nemcsak begyűjtési és genetikai szempontból előnyös. A magtermelés annál rentabilisabb, minél nagyobbra emelhető a területegységre eső maghozam. A magtermelést fokozó eljárások jelentősége igen nagy a területigény és végső fokon a költség alakulása szempontjából. Ma évi magszükségletünk erdeifenyőben, átlagos viszonyokat véve alapul (12 kg/ha), 450 ha-on terem meg. Ha a hozamot ennek 8–10-szeresére tudjuk emelni, akkor mindössze 45–60 ha-ra lesz szükségünk. Ez a szorzószám pedig egyáltalán nem irreális, ha azt vesszük, hogy a kámoni és bajti plantázsunkban már 10 éves korban található 25 kg/ha-os termést adó klónok, az irodalom pedig kezdetleges eljárásokkal elért 2–4-szeres terméshozam növekedésről számol be.

A termésfokozás genetikai és biológiai-technikai úton érhető el. A nemesítéssel történő eredményekben korlátozottak vagyunk, mert a nemesítésnek első sorban az a feladata, hogy nagy hozamú, jó minőségű fát adó, betegségeknek környezeti hatásoknak ellenálló klónokat alakítson ki. A nagy maghozamra való nemesítés valószínűleg kárára lenne a fatömeg-hozamnak. Ezt mutatják legalábbis a külföldi megfigyelések. Ezért az oltványklónok kiválasztásakor csak közepes magtermelő képesség tűzhető ki célul, a területegységre eső maghozam fokozásának nagyobb feladata a biológiai-technikai eljárásokra hárul. Ezekhez viszont gépek, tovább menve tág és szabályos hálózat szükséges.

Magtermésünk nagyon gyakran esik biotikus és abiotikus károsítások áldozatául. Megemlítem, hogy 1961-ben pl. a tölgyekben az aszálykár mintegy 4 millió Ft-ot tett ki. S jöllehet a fafajok általában minden évben viráznak, magtermelésük a kedvezőtlen tényezők hatására mégis periodikus. Emiatt a magellátás nem egyenletes, terveinkről mag hiányában gyakran kell lemondanunk. Pedig a külső károk ellen több-kevesebb sikerrel védekezhetünk (permetezéssel, porozással, öntözéssel, kódósítással), csak gépekre van szükség és ezeknek mozgási lehetőséget kell biztosítanunk. A magtermelésben és begyűjtésben korszerű gazdálkodás esetén igen sok gépet alkalmazunk. Ezek üzemben tartása viszont csak összevont nagyüzemekben gazdaságos, ahol kevés az üresjárat, együtt vannak az összes munkagépek, s a javítás, karbantartás is könnyű-

szerrel megoldható. A begyűjtött termést továbbá fel is kell dolgozni és kezelni kell, ami ismét gépeket, berendezéseket, ezek pedig központosítást kívánnak, mind az üzembentartás, mind pedig az automatizálás szempontjából.

A központosítással megtakaríthatjuk a termés szállítási költségeit. A fajták, származékok, típusok — azaz a tételek — elkülönítésére csak a nagyüzem képes rentabilisan berendezkedni. Nem kevésbé jelentős a szintén csak nagyüzemben kivitelezhető hűtött tárolás sem. A mesterséges hűtéssel el nem látott rác-kevei magtárolóban az évi leromlás kb. 150 ezer Ft. Nem valószínű, hogy egy 3—4 vagon kapacitású hűtőterem üzemben tartása évente ekkora összeget fel-emésztene. A központosítás elősegíti a munkaszervezést is. Nagy területen elszórt állományok vagy ültetvények esetében a toboz begyűjtés időzítése, a pergetőbe szállítás megszervezése rendkívül körülményes feladat. Gyakran előadódhat torlódás vagy anyagihiány, azonkívül közbenső terméstárolók is szükségesek. Központos telepítés esetén csak néhány napra kell tartalékolni és mindig azt a fajt vagy típust lehet begyűjteni, amelyik már beérett, feldolgozásra alkalmas. Munkaszervezés és ellenőrzés tekintetében a központosítás legnagyobb jelentősége az alábbiakban van. Szétszórt állományok esetén a begyűjtés ellenőrzése nagy nehézségbe ütközik, mert a kerületvezető erdész, vagy beosztottja, nem állhat állandóan a maggyűjtő brigádok háta mögött. Központi ültetvényben ilyen közvetlen ellenőrzésre nincs is szükség, mert az ellenőrző személyzet állandóan a helyszínen, vagy annak közvetlen közelében tartózkodik.

Továbbmenve, ma erdőgazdálkodásunkban a munkák közvetlen irányítójának, az erdésznek, úgyszólván minden erdőgazdasági ágazattal foglalkoznia kell. Magot gyűjt, kezel, tárol, vet, csemetét nevel, erdősít, ápol, becslést végez, fát termel és hossztol, szállít, utat javít, törődik a vadkárok elhárításával stb. A tudomány fejlődésével, az ismeretek gyarapodásával e sokrétű feladatnak egyre kevésbé tud megfelelni. Ha nem oldjuk meg a problémát, előbb-utóbb csődbe jutunk. Eppen ezért azokat az ágazatokat, amelyek nem helyhez (tag, erdőrészt, községhatár) kötöttek, ki kell vonni az általános erdészi feladatok közül. A maggazdálkodás ilyen ágazat, nem helyhez kötött és központokba vonható. Ha a központosított magtermelést megvalósítjuk, akkor a legfontosabb poszton álló szakemberek ennek gondja alól tehermentesülnek, aminek következtében több idejük, energiájuk marad az egyéb problémák megoldására. Azok a szakemberek viszont, akik a magtermelő üzemekbe kerülnek, ott magas fokon specializálhatják magukat, mert kizárólag csak maggal kell foglalkozniuk. A szakosítás a jövő szempontjából rendkívül súlyos érv, és önmagában is elegendő ahhoz, hogy a központos megoldást válasszuk. Ennek a maggazdálkodásban legalább akkora jelentősége van, mint a plantázs-rendszernek.

A bevezetőben utaltam arra, hogy a begyűjtés megoldhatatlansága a magtermelő állományok egy részénél — azaz azoknál, amelyeknél a termést állófáról gyűjtjük be — ritka hálózatú ültetvényrendszert kíván. A később említett genetikai termésfokozási és védelmi, munkaszervezési és szakosítási szempontok azonban azoknak a fajoknak is központosan történő előállítását teszik szükségessé, amelyeknek termését a földről gyűjtjük be. Eppen ezért összefoglalva általános értelemben elmondhatjuk, hogy a *korszerű maggazdálkodás útja a központosított, plantázs-rendszerű magtermelő üzem.*

*

A magtermelő üzemek létrehozását megfontolások, számítások előzik meg:

1. *Mely fajok és milyen arányban szerepeljenek a magtermelő üzemekben?* Szakosítási, munkaszervezési és genetikai szempontból minden faj magtermelő

üzemekben való megtermelése kívánatos. Azokat a fajokat sem hagyhatjuk figyelmen kívül, amelyek termését földről gyűjtjük be. A töltelék fajok, cserjék elhelyezését pedig azért nem érdemes vitatni, mert ezek magjából oly kevés kell, hogy akár az ültetvények mellett díszként telepített egyedeken, sorokon is megtermelhetők. A MTA Erdészeti Genetikai Albizottsága szintén azon a véleményen van, hogy erre a célra valamennyi fajt plantázsban kell megtermelni.

A másik kérdés az, hogy a vetőmagnak mekkora hányadát tegye ki a magtermelő üzemben termelt mennyiség. Az előzőekből önként adódik, hogy az egészset. De más okból is ezt a megoldást kell választanunk. Ha csak a V-fák származnának nemesített magból, ez a csemeték tartós megjelölését tenné szükségessé, mert korántsem biztos, hogy a nemes csemete növekedési ritmusának erélye csemetekorra esik, s ezáltal a telepítésekben azonnal kiugrik a többiek közül. A megjelölés költséges, azonkívül a kétféle csemetével történt ültetés bonyolult is, s könnyen előfordulhat keveredés. Másrésről meggyőződésem, hogy a magtermelő üzem olcsóbban fogja előállítani a magot, mint a jelenlegi maggazdálkodási rendszer. Éppen ezért is a teljes magszükséglet üzemben történő megtermelését tartom szükségesnek.

2. Országos terület- és oltványigény. A magtermelő üzem létesítéssel kapcsolatban talán ez a legnehezebb kérdés, mert az egyes fajok ha-onkénti maghozamára vonatkozóan csak igen gyér adatokkal rendelkezünk és a termésfokozással elérhető gyarapodás tekintetében is egyelőre inkább csak becsült értékekre támaszkodhatunk.

Ebben a helyzetben az a megoldás látszik helyesnek, ha maximális hozamra számítva minimális területet tervezünk. Ha a terméseredmények gyengébbek lesznek, még mindig egyszerűbb a bővítés, mint ellenkező esetben a felszámolás. A kisebb terület választásában az is figyelembe veendő, hogy tökéletesedni fognak a magkezelési, tárolási eljárások, azonkívül fejlődni fog a vetéstechnika, s a csemetenevelés is, s mindez mag-megtakarítást jelent. Végül Majer Antal szerint, országos viszonylatban, mintegy 40%-os területhányadra eső terméshozam felújítással is számolni kell.

E megfontolások alapján — a Maggazdálkodási Utasításból vett évi magszükséglet megfelelő redukálásával — a táblázatban található területszükséglettel számoltam.

Országos terület- és oltványigény

F a f a j	Magszükséglet a M. U.-ból, q	Redukált magszükséglet, q	Becsült termés-hozam, q/ha	Terület-igény, ha	Oltvány-igény, db
Tölgyek	9 435	7000	25,0	280	68 860
Cser	1 658	1200	25,0	48	13 146
Bükk	60	40	2,5	16	5 008
Akác	165	120	1,5	80	25 040
Nyár	18	10	1,0	10	3 130
Egyéb lomb	201	150	2,0	75	23 475
Erdeifenyő	55	40	0,8	50	15 650
Feketefenyő	162	140	1,5	94	29 422
Vörösfenyő	15	12	0,6	20	6 260
Egyéb fenyők	25	20	0,6	33	10 329
Összesen	11 794	8732		706	200 320

A táblázat szerinti számvetés azt mutatja hogy a magtermelő üzemterület kb. 6 tízezred része az ország erdőterületének. Minden 1700 ha erdőre esik 1 ha plantázs. Mindössze *kereken 700 ha-t* kell kivonni az általános erdőgazdálkodásból, s ez biztosítja az egyenletes, jó minőségű és örökletes tulajdonságú maggal való ellátást. A terv természetesen maximális belterjességet tételez fel.

A hálózat tekintetében részben a hazai tapasztalatból indultam ki, részben a jövőbeni gépesítés igényeit tartottam szem előtt. A sorok mindenkor olyan távol esznek egymástól, hogy a gépek szabad mozgására megfelelő köz maradjon. Ezt figyelembe véve általánosságban — egyes fajok esetében kisebb-nagyobb eltéréssel — 8 m-t vehetünk alapul. A tőtávolság pedig 4 m lehet. Így elég korán kaphatunk elegendő magot — mert nagyobb a törzsszám — másrészt a későbbiekben minden második törzs kivágása esetén nem marad köztük túl nagy hézag. 4×8 m-es hálózattal számolva a ha-onkénti oltványszám 313 db, az országos igény pedig — a táblázat részletezése szerint — kereken 200 000 darab.

3. *A magtermelő üzemek száma és elhelyezése.* Az összterület igény 706 ha. Ezt egy, de még két helyen sem lenne célszerű összpontosítani, mert túl nagy területet jelentene, ami aligha áll rendelkezésre. De az esetleges természeti csapások, nagy szállítási távolságok elkerülése szempontjából is kívánatos a megosztás. Figyelemmel kell lennünk továbbá az ország területén előforduló különböző típusok elkülönítésére is. Mindent összevetve a fő tájakra elosztva 4 egység felállítását vettem tervbe. Ezek: Nyugat-Dunántúl, Kelet-Dunántúl, Nagyalföld, Északi Középhegység.

Ha e körzetekbe tartozó megyék erdőterületeit egybevetjük, a következő elosztást kapjuk.

Nyugat-Dunántúl:

Győr-Sopron	51 ezer ha
Vas	73 ezer ha
Veszprém	129 ezer ha
Zala	80 ezer ha
Összesen:	<u>333 ezer ha</u>

Kelet-Dunántúl:

Komárom	75 ezer ha
Tolna	36 ezer ha
Baranya	69 ezer ha
Somogy	117 ezer ha
Összesen:	<u>297 ezer ha</u>

Nagyalföld:

Bács-Kiskun	101 ezer ha
Békés	10 ezer ha
Csongrád	16 ezer ha
Fejér	41 ezer ha
Hajdú-Bihar	35 ezer ha
Pest	99 ezer ha
Szabolcs-Szatmár	31 ezer ha
Szolnok	10 ezer ha
Összesen:	<u>333 ezer ha</u>

Északi-Középhegység:	
Borsod-Abaúj-Zemplén	162 ezer ha
Heves	109 ezer ha
Nógrád	55 ezer ha
Összesen:	<u>326 ezer ha</u>

Ha a 4 körzetet összehasonlítjuk, majdnem teljes területi azonosságot találunk. Ez azt jelenti, hogy a *magtermelő üzemek* is közel azonos kiterjedésűek, azaz kb. 180 ha-osak lehetnek.

Az egyes üzemek konkrét helyét közösen kell megállapítani, az OEF, az érdekelt erdőgazdaságok és az ERTI együttes vizsgálódásai alapján. A választásban irányadó szempontok az alábbiak:

- a terület lehetőleg egy tagban legyen és észak-kelet, dél-nyugati irányban húzódjék,
- síkságon, és — Nyugat-Dunántúl kivételével — vízforrás közelében terüljön el,
- a termőhely kedvező, talajhiba-mentes legyen,
- beporzás szempontjából veszélyes állományok 1 km-es körzeten belül ne forduljanak elő (nemesnyárok, fűzek pl. lehetnek),
- köz- és vasútvonal, villanyvezeték közelsége előnyös,
- a körzeten belül a szállítási távolságok arányossága érdekében annak súlypontja táján helyezkedjék el.

4. *Ültetési anyag.* Mint a bevezetőben is említettem, a telepítés a törzsfák oltványaival kezdődik, majd, a vizsgálatok előrehaladtával, a nem kívánatosnak bizonyuló oltványokat elitfák oltványaival váltjuk fel. Az ültetvény genetikai minősége tehát állandóan javul, s a telepítés a cserék révén vegyeskorú, folyamatos magellátást biztosít.

Az ültetési anyagot a nemesítők bocsátják rendelkezésre, részben kész oltvány, részben oltógally formájában.

Említést kell tenni az oltványok származásáról is, bár a származási kérdés az utóbbi években — legalábbis a mi kis országunkon belül — sokat veszített hangsúlyából.

Az egyes üzemterületeken a körzeten belül előforduló típusokat egymástól elkülönítve telepítjük, hogy kölcsönös beporzásukat elkerüljük. Másrészt a kutatás vonalán megkíséreljük kidolgozni a virágzás időpontjának mesterséges szabályozását. Egyébként a beltenyészet elkerülése céljából minden típust legalább 25—30 klón képviseljen.

5. *Megvalósítási terv.* A magtermelő üzemek felállítása újszerű feladat, s megoldása számos tudományos kérdést vet fel. Ezért az üzemek felállítását, beindítását az Országos Erdészeti Főigazgatóság védnöksége alatt és az erdőgazdaságok támogatásával az ERTI-re célszerű bízni.

A telepítés megkezdése és végrehajtása halasztást nem tűrő, sürgős feladat, ezért 1975-nél távolabbi befejezési határidő nem adható. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy — az előkészületeket nem számítva — 10 év áll rendelkezésünkre. Ennyi idő alatt kell 400 000 oltványt előállítanunk és elültetnünk. (Bánó I. szerint oltványok esetében 50%-os megmaradással számolhatunk, azaz az országos szükséglet 200 000 megmaradó oltványa céljára 400 000-et kell előállítani.) Évi 40 000 oltvány elkészítéséhez — ugyancsak Bánó I. adata alapján számolva — 20 oltószakmunkás szükséges.

Kezdetkor a legnagyobb feladatot az oltvány készítés és telepítés jelenti, később a hozam-fokozó eljárások körül összpontosulnak a problémák, majd a

begyűjtés, feldolgozás és tárolás következik. Ha az üzemek telepítése 10 év múlva befejeződik, 15—20 év múlva várhatunk tőlük számottevő magot és teljes kapacitásukat 25—30 év múlva érik el.

A költségtényezők alakulása — az előzetes számvetés szerint — kedvező. A magtermelő üzemek kb. félakkora összeg felhasználásával fogják előállítani az ország magszükségletét, mint a jelenlegi gazdálkodás. A beruházások pedig 4—5 év múlva megtérülnek. A magtermelő üzem gazdaságossága azonban elsősorban abban rejlik, hogy jó örökletes tulajdonságú anyagot biztosít. Nagy fa-tömeget adó klónok bevezetésével elért 1—1⁰/_o hozamnövekedés 20—40 millió forintos többlet-jövedelmet jelent. *Schönbach* professzor szóbeli közlése szerint a nemesítés útján 25⁰/_o-os, sőt még ennél is nagyobb többlet-hozamot biztosító szaporító anyagot lehet előállítani.

6. *Nemzetközi vonatkozás.* Hazánk éghajlati adottságai a magtermelés szempontjából igen kedvezőek. Ez a mezőgazdasági tapasztalaton túlmenően kitűnik erdeifenyő plantázsunk terméshozamának igen kedvező alakulásából is. Nálunk az oltványok már 10 éves korukban annyi magot teremnek, mint az északi államokban 15 éves korban. E kedvező kép készítette a keletnémet kutatókat arra, hogy erdeifenyő klónjaikat hozzánk küldjék kísérleti telepítésre és magtermelésük alakulásának megfigyelésére. Ha ezek a klónok is kedvező hozamot mutatnak, az egész NDK erdeifenyő magszükségletét mi fogjuk megtermelni. A későbbiek során valószínűleg más fajok és országok is számításba jönnek.

E kilátások népgazdasági és szakmai szempontból egyaránt nagy reményeket ébreszthetnek bennünk, azonban egyúttal azzal a súlyos felelősséggel is járnak, hogy maggazdálkodásunkat mintaszerűen kell megszervezni és kialakítani. Csak így felelhetünk meg a nemzetközi igényeknek.

7. *Kutatások* Az új maggazdálkodási rendszerre való áttérés a maggal kapcsolatos kutatások áthangolását, a célnak megfelelő irányba állítását, a belterjes, szakosított gazdálkodás igényeit kielégítő elmélyítést, kibővítést teszi szükségessé. A magtermelő üzem távlati, de konkrét cél, amit lépésről lépésre valósíthatunk meg. Ez a szakaszos előrehaladás meghatározott időben meghatározott ismeretanyagot tételez fel, s ezt a kutatásoknak kell szolgáltatniok. E konkrét igény azt jelenti, hogy a kutatások iránya, ütemterve, súlypontja világosan meghatározott.

Tudjuk pl. hogy a magtermelő üzemekben a maggazdálkodás központosan, jól kihasználható gépek, berendezések, eszközök igénybevételével, specialisták irányításával folyik. Ez az adottság pontosan megszabja a kutatások irányát: *mindenben a legkorszerűbbet.*

Másrésről: az ültetvények a telepítés utáni 10. évtől kezdenek számottevően teremni. A termésfokozással, begyűjtéssel, kezeléssel, tárolással járó technikai problémák megoldása tehát addig ráér s kezdetben inkább ezek biológiai-fiziológiai alapjait kell tisztázni. Az üzem fejlődése tehát az *általános kutatási üzemtervtől* azt kívánja meg, hogy a kezdeti időszakra a biológiai-fiziológiai témák, a későbbi időkre pedig a technikai témák essenek.

A világosan meghatározott cél és útvonal lehetővé teszi a súlyozást, a kutatási kapacitás helyes elosztását. A témák nem öletszerűen vetődnek fel, nem levegőben lógók, hanem törvényszerűen, egymással szoros összefüggésben jelentkeznek.

A fenti céloknak és szempontoknak megfelelő komplex tématervet az ERTI már elkészítette és eszerint is dolgozik.

*

Az előadott elgondolás nem mai keletű, szűkebb körben már 1957. óta vita tárgya. Innen erednek az irodalomban található utalások is. A viták és az időközben elért kutatási eredmények nagymértékben elősegítették a részletek tisztázódását, az érlelődési folyamatot, s ma már remélhető, hogy a terv megértésre, elfogadásra és megvalósításra talál.

Kétségtelen, hogy újszerű feladatról van szó, az egész maggazdálkodás önállósításáról, központosításáról. Azt már a külföldi és az igen értékes hazai eredmények is eldöntötték, hogy az oltványokon történő magtermelés eredményes módszer. A központosításra azonban még nincs példa. Angliában, az NDK-ba és más álamokban is napvilágot láttak az országos plantázstervek. A központosítás szempontjai azonban nem igen kerültek előtérbe, holott a plantázatok rentabilis működése elsősorban ettől függ. A külföldi tervekről az a benyomás alakult ki, hogy hiányzik az átfogó koncepció, amely az egész maggazdálkodást egységes, mozzanataiban egymással összefüggő rendszernek tekinti.

A terv csak a gyakorlat és kutatás szoros összefogásával valósítható meg. Az együttműködés első lépcsője az lehetne, hogy a gyakorlati erdőművelők kifejtenék véleményüket az elgondolással kapcsolatban és területük ismeretében javaslatot tennének az üzemek helyére vonatkozóan.

Tapasztalatok a vad téli silótakarmányozásával kapcsolatban

DR. BENCZE LAJOS

A vad téli etetésének mikéntje és mértéke tekintetében a vélemények ugyan eléggé megoszlanak, de annak szükségességét mindenki vallja. Aggályok merülnek fel ezzel kapcsolatban abban a vonatkozásban is, hogy az etetés, tehát a „mesterséges” takarmányozás következtében a vad veszít eredeti természetes értékéből, elveszti „vad” jellegét és lassan, de biztosan a domesztikálódás felé halad.

Ebben kétségtelenül van némi igazság, de az aggályok merőben túlzottak. Ha megfontoljuk, hogy a helyenként népes nagyvadállományunk eléggé igénybe veszi az erdőt, mint egyik fontos nyersanyagforrásunkat — nem is beszélve az erdő egyéb „életszabályozó” funkciójáról —, akkor nem lehet kétséges a vad szakszerű etetésének szükségessége. Ez nemcsak elsőrangú vadgazdálkodási feladat, hanem erdőgazdasági, népgazdasági érdek is.

Ami pedig a „mesterséges” beavatkozástól való bizonyosfokú idegenkedést illeti, legyen szabad utalnom arra, hogy a mai megváltozott és egyre inkább csak műveléses erdőknek minősíthető erdeinkben nincs és nem is lehet más megoldás az erdő és a vad kapcsolatainak szabályozására, mint messze menő beavatkozással irányítani, alakítani a megváltozott és állandóan változó erdőkben a vadállományt és annak életfeltételeit is. A mai értelemben vett vadgazdálkodás tehát nem lehet egyértelmű a vad „rideg” tartásával, a vad szákmányolásával, hanem mélyreható biológiai ismereteken és gazdasági megfontolásokon alapuló, okszerű vadgazdálkodásnak kell lennie! Másként megfogalmazva: *műveléses erdőgazdasági viszonyok között tervszerű vadgazdálkodást és kultúrált vadászatot kell folytatni.* Ennek pedig egyik legfontosabb része a vad téli etetése.